

фондация

ДАНАЯ

Всяко дете
Всяка възможност

ПРАВА НА ДЕТЕТО ПАЦИЕНТ В БЪЛГАРИЯ:

ПОДКРЕПА И ИНФОРМАЦИЯ ЗА РОДИТЕЛИ*

НАРЪЧНИК

Изд. 2024

С финансовата подкрепа на:

БЪЛГАРСКИ
ФОНД ЗА
ЖЕНИТЕ

Съфинансирано от
Европейския съюз

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Български фонд за жените и Европейския съюз.
Изразените възгледи и мнения са единствено на авторите(ите) и не отразяват непременно тези на БФЖ, ЕС или Европейската изпълнителна
агенция за образование и култура. Нито БФЖ, нито ЕС, нито ЕМАОК могат да бъдат държани отговорни за тях.

Съдържание:

Основни права на децата пациенти и техните родители *	01
Кандидатстване за лечение в чужбина	03
Основни задължения на родителите на децата пациенти	04
Контрол и надзор на правата	06
Как и кога да се обърнат родителите към Агенция "Медицински надзор"?	07
Контакти за подаване на сигнали	08
Международни стандарти за защита на правата на децата пациенти	11

***Терминология:**

Въпреки че понякога възрастният придружител на детето пациент не е негов родител (напр. баба/дядо, друг роднина, приемен родител или настойник), за удобство в този Наръчник ще използваме термина „родител/и“ за възрастния придружител независимо от естеството на връзката му с пациента. Думите „родители“ и „семейство“ се използват като взаимозаменяеми.

Основни права на децата пациенти и техните родители

1 Право на достъп до медицинска помощ

(Закон за здравето, чл. 81)

При нередност: Родителите могат да подадат сигнал до Регионалната здравна инспекция (РЗИ) или до Министерство на здравеопазването, ако забележат, че детето им е лишено от необходимата медицинска помощ или има дискриминация при достъпа до здравни услуги.

2 Право на информация

(Закон за здравето, чл. 86, ал. 1)

При нередност: Родителите могат да се обърнат към ръководството на лечебното заведение или към Регионалната здравна инспекция (РЗИ), ако не получават адекватна или пълна информация за здравословното състояние на детето си.

3 Право на участие в процеса на вземане на решения

(Закон за закрила на детето, чл. 12 и Конвенция на ООН за правата на детето, чл. 12)

При нередност: Родителите могат да подадат жалба до Комисията за защита от дискриминация или до Националния омбудсман, ако смятат, че техните права или правата на детето им са нарушени при вземане на решения относно лечението.

4 Право на съгласие и отказ от лечение

(Закон за здравето, чл. 87, ал. 1 и ал. 3)

При нередност: При отказ за зачитане на правото за съгласие или отказ от лечение, родителите могат да подадат сигнал до Агенция за медицински надзор или до Регионалната здравна инспекция (РЗИ).

5 Право на конфиденциалност

(Закон за здравето, чл. 28 и чл. 87, ал. 1)

При нередност: Ако има нарушение на конфиденциалността на здравната информация, родителите могат да се обърнат към Комисията за защита на личните данни.

6 Право на защита

(Закон за закрила на детето, чл. 10 и Конвенция на ООН за правата на детето, чл. 19)

При нередност: Родителите могат да подадат сигнал до Агенцията за закрила на детето или до Социалните служби, ако смятат, че детето е било подложено на малтретиране или злоупотреба в лечебното заведение.

7 Право на лечение в чужбина

(Закон за здравето, чл. 82, ал. 1, т. 8)

Ако в България липсва адекватно лечение за заболяването на вашето дете, имате право да кандидатствате за лечение в чужбина чрез Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

Повече информация за това право и процеса за кандидатстване можете да откриете **на следващата страница**.

Тази възможност е от ключово значение и е препоръчително да бъде използвана преди започването на дарителски кампании, тъй като много родители не са информирани навреме за наличието на това право.

Кандидатстване за лечение в чужбина

Заявление

Подаване на заявление до НЗОК, придружено с медицинска документация и оферта от чуждестранна болница. Заявлението до НЗОК за лечение на дете в чужбина **се подава от родителите или законните настойници на детето**. Те трябва да подготвят необходимите медицински документи, които доказват, че лечението в България не е възможно, както и оферта от чуждестранна болница.

Комисия

След подаване на документите, експертна комисия към НЗОК разглежда заявлението и взема решение за отпускане на средствата за лечение в чужбина. Експертната комисия към НЗОК трябва да вземе решение по заявлението за лечение в чужбина в **ранките на един месец** от датата на подаване на заявлението и всички необходими документи. Ако е нужно допълнително време за уточняване на медицински факти или за събиране на допълнителни документи, този срок може да бъде удължен, но това става по изключение.

Спешни случаи

Ако случаят е спешен и **не може да се чака един месец**, НЗОК има процедура за спешни случаи, при която се ускорява процесът на разглеждане. В тези ситуации родителите трябва да предоставят документи, които доказват спешността на лечението, и комисията е задължена да вземе решение **в кратък срок, съобразен с медицинската неотложност**. (Наредба № 2 от 2019 г. на Министерството на здравеопазването).

При нередности: Ако не се спазват разпоредбите на наредбата и **животът на детето е в риск**, родителят може да **сигнализира** Изпълнителна агенция "Медицински надзор", както и да подаде жалба до Министерството на здравеопазването. В тези случаи, ако има опасност за живота на детето поради забавяне в процедурите, може да се търси и Националният омбудсман, който защитава правата на гражданите в подобни критични ситуации.

Повече информация може да намерите тук: <https://www.nhif.bg/bg/abroad/kids>

Основни задължения на родителите на децата пациенти

1 Задължение за сътрудничество

(Закон за здравето, чл. 94)

При нередност: Ако родителите срещнат трудности при сътрудничеството с медицинския персонал, могат да се обърнат към ръководството на лечебното заведение или да потърсят съдействие от Регионалната здравна инспекция (РЗИ).

2 Задължение за следване на медицински препоръки

(Закон за здравето, чл. 87)

При нередност: Ако родителите смятат, че медицинските препоръки не са адекватни, могат да потърсят второ мнение или да се обърнат към Изпълнителна агенция „Медицински надзор“.

3 Задължение за грижа и надзор

(Закон за закрила на детето, чл. 8)

При нередност: Ако родителите не могат да осигурят подходяща грижа поради препятствия от страна на лечебното заведение, могат да потърсят съдействие от Социалните служби или Държавна агенцията за закрила на детето (ДАЗД).

4 Задължение за спазване на правилата на лечебните заведения

(Закон за здравето, чл. 94)

При нередност: Ако родителите смятат, че правилата на лечебното заведение нарушават правата на тяхното дете, могат да подадат сигнал до Регионалната здравна инспекция (РЗИ) или Министерството на здравеопазването.

5 Задължение за информиране

(Закон за здравето, чл. 86)

При нередност: Ако родителите се сблъскват с трудности в комуникацията с медицинския персонал, могат да потърсят съдействие от ръководството на лечебното заведение или Регионалната здравна инспекция (РЗИ).

Контрол и надзор на правата

Изпълнителна агенция "Медицински надзор"

е институция в България, която играе важна роля в контрола върху медицинските дейности и защита на правата на пациентите, включително децата.

Агенцията има няколко ключови функции, свързани с:

Надзор върху качеството на медицинските услуги и спазването на стандартите за медицинска помощ.

Разследване на сигнали за некачествено лечение, нарушения на медицински стандарти и неспазване на правата на пациентите.

Контрол върху правата на пациентите и тяхното спазване в лечебните заведения.

Как и кога да се обърнат родителите/ настойниците към Агенция "Медицински надзор"?

При нарушаване на правото на съгласие и отказ от лечение

Ако родителите смятат, че техните права или правата на детето са нарушени при даването или отказа от съгласие за лечение, те могат да подадат сигнал до Агенция "Медицински надзор" за разглеждане на случая и оценка на законността на медицинските действия.

(Закон за здравето, чл. 87)

При съмнения за некоректно лечение или грешка в лечението

Ако родителите имат основания да смятат, че детето им е било подложено на некачествено лечение или са допуснати медицински грешки, могат да подадат жалба до Агенция "Медицински надзор", която може да извърши проверка и да наложи санкции, ако има доказани нарушения.

(Закон за здравето, чл. 86)

При случаи на неадекватна грижа или лошо отношение от страна на медицинския персонал

В случай на лошо отношение или недостатъчна грижа от страна на медицинския персонал, родителите могат да се обърнат към Агенция "Медицински надзор", за да се проведе проверка на лечебното заведение и персонала.

(Закон за здравето, чл. 88)

При неправомерно удължаване на болничния престой или отказ от изписване

Ако родителите имат съмнения, че престоят на детето в болница е удължен без медицински основания или има отказ от изписване, те могат да сигнализират Агенция "Медицински надзор", която може да разгледа случая.

(Закон за здравето, чл. 94)

Контакти за подаване на сигнали:

Държавна агенция "Медицински надзор"

- Адрес: гр. София, ул. „Дамян Груев“ № 8
- Телефон: +359 2 930 11 11
- E-mail: delovodstvo@iamn.bg
- Уебсайт: <https://iamn.bg>

Родителите могат да подадат сигнал или жалба чрез онлайн форма на уебсайта на агенцията или директно в техните офиси.

ГОРЕЩА ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ към Министерство на здравеопазването за подаване на сигнали или получаване на обща информация:

- в работни дни от 09:00ч. до 17:30ч. на тел. 02 9301 152 и 02 9301 253, или на e-mail: goreshtalinia@mh.government.bg.
- при критични ситуации и инциденти, свързани с отказана спешна медицинска помощ, родителите/настойници могат да се обръщат към дежурен експерт всеки ден 0-24ч. на тел. 08 8050 300 и 0888 33 45 45.

Държавната агенция за закрила на детето

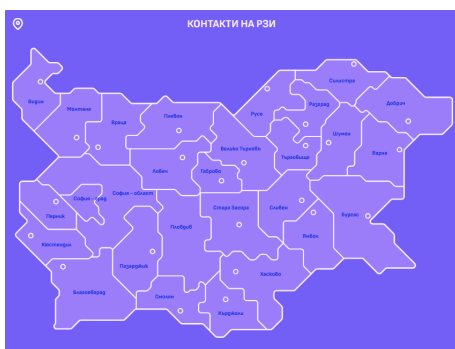
- Адрес: гр. София, ул. „Триадица“ № 2
- Телефон: +359 2 933 90 70
- Уебсайт: <https://sacp.government.bg>
- E-mail: sacp@sacp.government.bg

Родителите могат да подадат сигнал или жалба чрез онлайн форма на уебсайта на агенцията или директно в техните офиси.

Регионални здравни инспекции (РЗИ)

Родителите могат да намерят контактна информация за всички Регионални здравни инспекции (РЗИ) в България на официалния уебсайт на Министерството на здравеопазването. Там е наличен пълен списък с адреси, телефони и електронни пощи на всяка РЗИ. Тази информация е достъпна на следния линк:

<https://www.mh.government.bg/bg/ministerstvo/vtorostepenni-razporediteli/regionalni-zdravni-inspektcii/>

Омбудсман на Република България

- Адрес: гр. София 1202, ул. „Георг Вашингтон“ № 22
- Телефон: 02/81-06-955
- Факс: 02/81-06-963
- Електронна поща: priemna@ombudsman.bg
- Уебсайт: <https://www.ombudsman.bg/bg>

Можете да подадете жалба или сигнал по следните начини:

- Онлайн формуляр – достъпен на уебсайта на омбудсмана.
- Електронна поща – изпратете подробности за случая на адрес priemna@ombudsman.bg.
- Лично посещение – посетете Приемната на омбудсмана на посочения адрес.

Комисия за защита от дискриминация (КЗД)

КЗД е държавен орган, който разглежда жалби, свързани с дискриминация, включително при случаи на нарушаване на правата на деца пациенти по признаци като възраст, здравословно състояние и други.

Контактна информация:

- Адрес: гр. София 1125, бул. "Драган Цанков" № 35
- Телефон: 02/807 30 30
- Факс: 02/870 84 48
- Електронна поща: kzd@kzd.bg
- Уебсайт: <https://www.kzd-nondiscrimination.com>

Начини за подаване на жалба:

- Онлайн формуляр: Наличен на уебсайта на КЗД.
- Електронна поща: Може да изпратите жалбата си на kzd@kzd.bg.
- Лично подаване или по пощата: На адреса на КЗД в София.

Център за подкрепа на Фондация "Даная"

Центърът предлага подкрепа и насоки в трудни моменти, като осигурява необходимата помощ за справяне със социални, юридически и психологически предизвикателства. Ако имате нужда от съдействие или искате да се включите в инициативите на фондацията, можете да използвате посочените контакти.

Контактна информация:

- Адрес: гр. София, ул. „Антон П. Чехов“ № 45
- Телефон: +359 890 111 375
- Електронна поща: office@danaya.bg
- Уебсайт: <https://danaya.bg/>
- Facebook: [@danayafoundation](https://www.facebook.com/danayafoundation)

Центърът за подкрепа на Фондация „Даная“ работи в делнични дни от 09:00 до 17:00 часа.

Международни стандарти и защита на правата на децата пациенти

Конвенция на ООН за правата на детето

ратифицирана от България на 3 юни 1991 г.

Конвенцията на ООН за правата на детето е ратифицирана от България, което я прави задължителна част от българското законодателство. Тази конвенция гарантира правата на децата, включително правото им на достъп до здравеопазване и участие в процесите на вземане на решения, свързани с тяхното лечение.

Основни права, свързани със здравето на децата:

Право на здраве и достъп до медицинска помощ (Член 24)

Член 24 от Конвенцията гарантира правото на всяко дете на възможно най-висок стандарт на здраве и достъп до медицинска помощ и рехабилитационни услуги. Държавите са задължени да предприемат мерки за осигуряване на здравни услуги, включително превенция, лечение и рехабилитация.

Право на мнение и участие в решенията (Член 12)

Член 12 осигурява правото на детето да изразява своето мнение във всички въпроси, които го засягат, включително в решенията за неговото здраве. Възгледите на детето трябва да се вземат предвид според възрастта и зрелостта му.

При нарушения:

Ако родителите/настойниците смятат, че правата на детето им, свързани с достъпа до здравеопазване или участието му в процеса на вземане на решения, са нарушени, те могат да се обърнат към:

- **Изпълнителна агенция "Медицински надзор" (ИАМН)** – за сигнали при случаи на некачествено лечение, недостатъчна грижа или нарушения на медицинските стандарти. ИАМН може да извърши проверка и да наложи санкции при установени нередности.
- **Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД)** – при съмнения за злоупотреба, малтретиране или друг вид нарушаване на правата и сигурността на детето в лечебно заведение. ДАЗД е основен орган за закрила на детето и може да предостави подкрепа и съдействие в случаи на нарушения.
- **Комисията за защита от дискриминация** – при съмнения за дискриминация в достъпа до лечение или други медицински услуги.
- **Националния омбудсман** – който защитава правата на гражданите и може да предприеме действия в случаи на нарушения на правата на детето.

Международен орган за защита:

Родителите/настойниците могат да се обърнат и към Комитета на ООН за правата на детето в случаи на сериозни нарушения, при които националните правни средства са изчерпани. Комитетът наблюдава спазването на Конвенцията и разглежда индивидуални жалби при следните условия:

- **Изчерпани са всички вътрешноправни средства** за защита в България.
- Жалбата се отнася за нарушение на права, гарантирани от Конвенцията.
- Жалбата е подадена в разумен срок след последното национално решение.

Да бъдеш родител на дете, което се лекува, е пътешествие на смелост и вяра, които надминават обикновените представи за сила.

Връзката между родител и лекар е мост на доверие и грижа, по който се предава сила и надежда в най-трудните моменти.

Фондация "Даная"

☎ +359 890 111 375

✉ office@danaya.bg

🏠 гр. София, ул. Антон П. Чехов 45

🌐 www.danaya.bg